

Številka: Up-1167/18-19

Datum: 11. 7. 2019

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku odločanja o ustavni pritožbi Društva vojnih veteranov JOD 113, Pobegi, in Rajka Lesjaka, Kozina, ki ju zastopa Odvetniška družba Ježek in Snój, o. p., d. o. o., Ljubljana, na seji 11. julija 2019

odločilo:

Sodba Okrajnega sodišča v Postojni št. ZSV 420043/2017 z dne 5. 7. 2018 se razveljavi in zadeva se vrne temu sodišču v novo odločanje.

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Sodišče prve stopnje je zavrnilo zahtevo za sodno varstvo, vloženo zoper odločbo o prekršku, s katero je Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve pravno osebo Društvo vojnih veteranov JOD 113 spoznal za odgovorno za prekršek po 24. točki prvega odstavka 82. člena Zakona o orožju (Uradni list RS, št. 23/05 – uradno prečiščeno besedilo in 85/09 – v nadaljevanju ZOro-1) in za prekršek po 12. točki iste določbe in ji izrekel enotno globo 9.000,00 EUR. Rajka Lesjaka je spoznal za odgovornega za prekršek po četrtem odstavku v zvezi s 24. točko prvega odstavka 82. člena ZOro-1 in za prekršek po četrtem odstavku v zvezi z 12. točko prvega odstavka 82. člena ZOro-1. Izrekel mu je enotno globo 1.500,00 EUR.

2. Pritožnika uveljavljata kršitve pravice do obrazložene sodne odločbe (22. člen Ustave), prepovedi sodniške samovolje (22. člen Ustave), pravice do sojenja v navzočnosti (druga alineja 29. člena Ustave) in pravice do izvajanja dokazov v korist obdolženca (tretja alineja 29. člena Ustave).

3. Ustavno sodišče je s sklepom senata št. Up-1167/18 z dne 24. 1. 2019 ustavno pritožbo sprejelo v obravnavo, ker je ocenilo, da gre pri vprašanju samovoljnosti stališča sodišča o vezanosti sodnika na podzakonski predpis za pomembno ustavnopravno vprašanje, ki presega pomen konkretne zadeve (tretji odstavek 55.a člena Zakona o

Ustavnem sodišču, Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS), in do končne odločitve Ustavnega sodišča zadržalo izvršitev izpodbijane sodne odločbe. V skladu s prvim odstavkom 56. člena ZUstS je o sprejemu ustavne pritožbe obvestilo Okrajno sodišče v Postojni.

4. Ustavno sodišče je v postopku odločanja o ustavni pritožbi vpogledalo v spis Okrajnega sodišča v Postojni št. ZSV 420043/2017.

B.

5. Pritožnikoma se z odločbo o prekršku v bistvenem očita, da odprto strelišče, na katerem se je izvajalo streljanje, ni bilo ustrezno ograjeno z opozorilnim trakom; da je bil preko dovozne ceste do strelskih mest nameščen opozorilni trak z neustreznim napisom "PREHOD PREPOVEDAN"; da na desni bočni strani in na koncu strelišča na vidnih mestih ni bilo niti ene opozorilne table; da sta tabli na levi strani strelišča vsebovali neustrezen napis "POZOR STRELIŠČE"; da v času streljanja ni bil izdelan red na strelišču oziroma na vidnem mestu ni bila postavljena tabla z izpisanimi pravili za vzdrževanje reda na strelišču; da pritožnik ni pred streljanjem preveril veljavnosti orožnih listin, brezhibnosti delovanja orožja in primernosti streliva; da strelcema ni preprečil streljanja brez uporabe zaščitnih sredstev za vid in sluh; da je pritožnik za streljanje posodil društveno orožje osebi, ki je sicer imela svojo orožno listino, ni pa bila član društva; in da pritožnik ni imel pooblastila ali potrdila za prenos orožja.

6. Pritožnika navajata, da je sodišče navedbe o nezakonnosti podzakonskega predpisa zavrnilo z napačnim stališčem, da dokler tak predpis velja, ga je treba spoštovati. V zahtevi za sodno varstvo sta med drugim uveljavljala, da Pravilnik o tehničnih pogojih varovanja prostorov, kjer se nahaja orožje, redu na strelišču in pogojih za izvajanje streljanja (Uradni list RS, št. 66/01 – v nadaljevanju Pravilnik) nedopustno širi domet, vsebino, namen in pooblastilo zakona za podzakonsko urejanje (zakon naj ne bi, za razliko od Pravilnika, urejal vsebine napisov opozorilnih tabel; zakon naj bi za samostojno izvajanje streljanja predpisoval le članstvo v strelskem društvu, Pravilnik pa naj bi predpisoval vsakokratno preverjanje veljavnosti orožnih listin; zakon naj bi predpisoval le varno uporabo orožja, posebej v zvezi z alkoholom, Pravilnik pa naj bi predpisoval zaščitna sredstva za sluh in vid).

7. Prekršek iz 12. točke prvega odstavka 82. člena ZOro-1 izvrši pravna oseba, ki "posoja orožje v nasprotju s pravili posojanja orožja (44. člen)". Prekršek iz 24. točke prvega odstavka 82. člena ZOro-1 izvrši pravna oseba, ki "izvaja streljanje na strelišču ali zemljišču, ki ni primerno označeno, ali pri streljanju ne upošteva pravil, ki se nanašajo na red in varnost na strelišču (tretji odstavek 50. člena)". Prekršek iz četrtega odstavka 82. člena ZOro-1 storita odgovorna oseba pravne osebe in odgovorna oseba iz 26., 37. in 53. člena ZOro-1, ki storita dejanje iz prvega ali tretjega odstavka 82. člena ZOro-1.

8. S tretjim odstavkom 50. člena ZOro-1 je predpisano, da določbe tega zakona o civilnih streliščih ne veljajo za strelišča ali zemljišča, ki jih uporabljajo posamezniki in strelske organizacije, razen določb 54. in 56. člena ZOro-1 in določb predpisov, ki urejajo red in varnost na strelišču. S 54. členom ZOro-1 je predpisano, da morajo biti prostori in naprave, kjer se neposredno opravlja dejavnost strelišča, ustrezno varovani pred dostopom nepooblaščenih oseb (prvi odstavek); in da minister, pristojen za notranje zadeve, predpiše podrobnejše pogoje o načinu varovanja objektov, prostorov in naprav, v katerih se opravlja dejavnost strelišča (drugi odstavek). S 56. členom ZOro-1 je predpisano, da na strelišču lahko izvaja streljanje posameznik, ki ima orožni list ali dovoljenje za posest orožja, z orožjem iz 2. in 3. točke kategorije D pa tudi posameznik, ki ima za tako orožje priglasitveni list (prvi odstavek); da posameznik, ki ne izpolnjuje pogoja iz prejšnjega odstavka, lahko izvaja streljanje le pod nadzorom upravljavca strelišča ali pooblaščenega delavca strelišča (drugi odstavek); da smejo polnoletni člani strelskih društev ne glede na prvi in drugi odstavek tega člena izvajati streljanje samostojno, mladoletni člani teh društev pa pod nadzorom inštruktorjev, trenerjev ali odgovornih oseb strelišča (tretji odstavek); da upravljavec strelišča ali pooblaščen delavec strelišča odreče izvajanje streljanja oziroma prepustitev orožja posamezniku, ki je pod vplivom alkohola ali mamil oziroma čigar telesno in duševno stanje očitno kažeta na to, da ne bo varno uporabljal orožja (četrti odstavek); in da minister, pristojen za notranje zadeve, predpiše podrobnejše predpise o redu na strelišču in drugih pogojih streljanja (peti odstavek).

9. Z osmo alinejo 8. člena Pravilnika je predpisano, da mora biti na strelišču poskrbljeno za varnost tako, da so odprta strelišča zavarovana z ograjo ali opozorilnimi trakovi, na vidnih mestih pa morajo biti postavljene opozorilne table z napisom "POZOR STRELIŠČE – PREHOD PREPOVEDAN". Z 9. členom Pravilnika je med drugim predpisano, da morajo biti dolžnosti upravljavca strelišča in vodje streljanja natančno določene z redom na strelišču in da sta upravljavec strelišča in vodja streljanja za zagotovitev varnosti na strelišču dolžna izvajati naslednje varnostne ukrepe: seznaniti obiskovalce ob prihodu na strelišče z redom na strelišču in varnostnimi ukrepi (prva alineja); preveriti veljavnost orožnih listin strelcev, ki streljajo z lastnim orožjem, ter brezhibnost delovanja tega orožja in primernost streliva (druga alineja); odreči izvajanje streljanja posamezniku, ki je pod vplivom alkohola ali mamil oziroma čigar telesno in duševno stanje očitno kaže na to, da ne bo varno uporabljal orožja, in takega posameznika po potrebi tudi odstraniti s strelišča (četrti alineja); ter preprečiti strelcem izvedbo streljanja brez uporabe zaščitnih sredstev (peta alineja). S 14. členom Pravilnika je med drugim predpisano, da je pri streljanju obvezna uporaba zaščitnih sredstev za vid in sluh.

10. Po drugem odstavku 120. člena Ustave morajo upravni organi opravljati svoje delo v okviru in na podlagi Ustave in zakona. Po 153. členu Ustave morajo biti podzakonski predpisi in drugi splošni akti v skladu z Ustavo in zakonom. Načelo vezanosti delovanja državnih organov na Ustavo in zakon ter v tem okviru legalitetno načelo pri izdaji podzakonskih predpisov sta kot temeljni ustavni načeli v tesni povezanosti z načeli demokratične in pravne države (1. in 2. člen Ustave). Glede normativne dejavnosti državne uprave načeli pomenita, da je ta pri izdajanju podzakonskih predpisov vsebinsko

vezana na Ustavo in zakon. Zakon mora biti vsebinska podlaga za izdajanje podzakonskih aktov. Za izvrševanje zakona gre le tedaj, če izvršilni predpis ostaja v mejah razmerij, ki jih ureja zakon. Če torej samo opisuje in razlaga zakon, potem je nedvomno vsebinsko odvisen akt. Upravni predpis pa sme zakonsko normo tudi dopolnjevati, vendar samo tako daleč, da z dopolnjevanjem ne bo originarno urejal družbenih razmerij ali originarno določal nalog države. Tako mora torej zajeti samo tisto, kar nujno izhaja iz zakonske norme, pa v njej ni izrecno predpisano. Upravni predpis sme izbrati tudi način za doseg neke naloge, ne sme pa je originarno določiti. Upravni organi torej nimajo pravice izdajati predpisov brez vsebinske podlage v zakonu – vendar izrecno pooblastilo v zakonu ni potrebno. Tako imenovana izvršilna klavzula (zakonska določba, da je treba izdati izvršilne predpise v določenem roku) pomeni le, da zakonodajalec izdaje izvršilnih predpisov ni prepustil (v celoti) presoji izvršilne oblasti, temveč ji je z zakonom naložil, da določena vprašanja mora urediti, in da ji je za to določil tudi rok.¹

11. V skladu s 125. členom Ustave so sodišča vezana le na Ustavo in zakon. To pomeni, da predpisov izvršilne veje oblasti pri odločanju niso dolžna uporabiti, če ocenijo, da so v neskladju z zakoni oziroma Ustavo. Ustava s tem daje sodniku pooblastilo in mu hkrati nalaga dolžnost, da pri odločanju o pravicah in obveznostih ne uporabi nezakonitih ali protiustavnih podzakonskih predpisov (t. i. *exceptio illegalis*). V skladu s prvim odstavkom 15. člena in 125. členom Ustave ter z vidika jamstev, ki jih zagotavlja 22. člen Ustave, to hkrati pomeni, da je sodišče dolžno obrazložene trditve o nezakonnosti in protiustavnosti podzakonskega predpisa, na katerem temelji izpodbijani posamični akt, obrazloženo zavrniti, če meni, da so očitki neutemeljeni.²

12. Iz pravice do enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave izhaja tudi zahteva po prepovedi sodniške samovolje. To ustavno procesno jamstvo je po ustaljeni ustavnosodni presoji kršeno, kadar je sodna odločba že na prvi pogled očitno napačna oziroma kadar ni oprta na razumne pravne razloge, zaradi česar je utemeljeno sklepanje, da sodišče ni odločalo na podlagi zakona, temveč na podlagi kriterijev, ki pri sojenju ne bi smeli priti v poštev, ali kadar so argumenti sodišča že na prvi pogled tako nerazumni, da po nobeni od mogočih razlag zakona ne pridejo v poštev in je zato odločitev sodišča očitno napačna.³

13. Pritožnika sta v zahtevi za sodno varstvo obrazloženo uveljavljala, da je Pravilnik v neskladju z ZOro-1. Sodišče je na te navedbe, ki jim očitne neutemeljenosti ni mogoče očitati (primerjava določb ZOro-1 in Pravilnika v 8. in 9. točki obrazložitve te odločbe), odgovorilo s stališčem, da je zakonodajalec v 56. členu ZOro-1 dal ministru za notranje zadeve pristojnost, da predpiše podrobnejše predpise o redu na strelišču in drugih

¹ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-228/99 z dne 9. 10. 2002, Uradni list RS, št. 91/02, in OdiUS XI, 209.

² Primerjaj odločbo Ustavnega sodišča št. Up-807/13, Up-808/13 z dne 17. 4. 2014, Uradni list RS, št. 33/14.

³ Odločba Ustavnega sodišča št. Up-370/17 z dne 12. 7. 2018.

pogojih streljanja, zaradi česar pritožnika z navedbami, da te določbe Pravilnika niso skladne z Ustavo, ne moreta uspeti, saj dokler Pravilnik velja, ga je treba spoštovati. Ta odgovor sodišča ni le povsem splošen, temveč je oprt na sklepanje, ki je v neposrednem nasprotju s pooblastilom in dolžnostjo sodišča, da presoja zakonitost in ustavnost podzakonskih predpisov in da odločitve ne opre na nezakonite ali protiustavne podzakonske predpise (*exceptio illegalis*). Iz dejstev, da je zakonodajalec ministra pooblastil za podrobnejšo ureditev pogojev streljanja in da je Pravilnik veljaven, namreč ne izhaja sklep, da imajo uporabljene določbe Pravilnika vsebinsko podlago v ZOro-1. Takšno sklepanje po obličnostnem oziroma formalnem namesto po vsebinskem merilu pomeni spregled ustavne določbe o vezanosti sodnika na Ustavo in zakon ter spregled pooblastila in dolžnosti, da sodnik pri odločanju o pravicah in obveznostih ne uporabi nezakonitih ali protiustavnih podzakonskih predpisov.

14. S sprejetjem navedenega stališča je sodišče kršilo prepoved sodniške samovolje iz 22. člena Ustave. Ustavno sodišče je zato izpodbijano sodbo razveljavilo in zadevo vrnilo sodišču v novo odločanje. Pri novem odločanju bo sodišče moralo upoštevati stališča iz te odločbe. Ker je Ustavno sodišče izpodbijano sodbo razveljavilo že zaradi kršitve prepovedi sodniške samovolje iz 22. člena Ustave, mu ni bilo treba presojati drugih zatrjevanih kršitev človekovih pravic.

C.

15. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi prvega odstavka 59. člena ZUstS ter tretje alineje tretjega odstavka v zvezi s petim odstavkom 46. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07, 54/10, 56/11 in 70/17) v sestavi: predsednik dr. Rajko Knez ter sodnici in sodnika dr. Matej Accetto, dr. Dunja Jadek Pensa, dr. Etelka Korpič – Horvat in Marko Šorli. Odločbo je sprejelo soglasno.

dr. Rajko Knez
Predsednik